

Avdelningen för juridik
Magnus Ljung

Försvarsdepartementet

103 33 Stockholm

Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64)

Sammanfattning

SKR tillstyrker med ett undantag utredningens förslag till implementering av de materiella bestämmelserna i CER-direktivet. SKR delar inte utredningens bedömning och slutsatser när det gäller finansiering av nya åligganden för kommunsektorn.

Allmänna synpunkter

CER-direktivet är, liksom NIS 2-direktivet, ett inre marknadsdirektiv. Trots detta läses och förstås dessa direktiv nu allmänt, uppfattar SKR, enbart i kontexten av Sveriges internationella säkerhetsläge. SKR:s medlemmar, kommuner och regioner, gör redan idag analyser och förberedelser i enlighet med bland andra lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och säkerhetsskyddslagen (2018:585). Nu tillkommer regleringar enligt NIS 2- och CER-direktiven med, enligt förslag, flera olika statliga tillsynsmyndigheter. SKR vill som en allmän synpunkt framhålla att det är av stor vikt för att kommunsektorn ska kunna arbeta med civil beredskap och civilt försvar på ett ändamålsenligt sätt, att staten stöder detta genom intern samordning mellan olika statliga myndigheter så att kommuner och regioner i största möjliga utsträckning inte möts av olika och i värsta fall oförenliga krav från statens sida. SKR anser att det är mycket bra att utredningen föreslår att det inrättas ett av MSB lett samarbetsforum där tillsynsmyndigheterna ingår (avsnitt 10.6.1 på sidan 233 i utredningen). SKR anser också att MSB och tillsynsmyndigheterna bör samråda med branschorganisationer vid framtagande av föreskrifter, för att säkerställa att dessa håller en balanserad nivå som tar hänsyn till kritiska verksamhetsutövares olika förutsättningar.

6.4 Betydande störande effekt

2 kap. 2 § första stycket punkten 3 i förslaget till lag om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare lyder ”en incident skulle få en betydande

störande effekt för verksamhetsutövarens tillhandahållande av den samhällsviktiga tjänsten”. Som framgår av mitten på sidan 147 i utredningen är det en skrivning som är ägnad att leda till missförstånd. Som sägs där är det en betydande störning på tillhandahållandet av tjänsten som avses och inte för verksamhetsutövarens verksamhet. Detta följer av artikel 6.2.c läst tillsammans med artikel 7(1) i CER-direktivet. Uttryckt på annat sätt så ska en entitet som bedriver verksamhet enligt CER-direktivet med kritisk infrastruktur belägen i Sverige inte utses som kritisk verksamhetsutövare även om entitetens verksamhet till följd av en incident skulle upphöra helt om inte entiteten är tillräckligt betydelsefull med hänsyn till marknadsandelar etc. SKR anser att 2 kap. 2 § första stycket punkten 3 i förslaget till lag om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare behöver få en lydelse i enlighet med detta. Möjligen bör det stå att ”en incident skulle få en betydande störande effekt på tillhandahållandet av den samhällsviktiga tjänsten”.

6.5 Beslut om identifiering och underrättelse om skyldigheter

Av 2 kap. 1 § i förslaget till lag om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare och CER-direktivet följer att skyldigheten att göra en riskbedömning inträder nio månader efter det att en kritisk verksamhetsutövare har underrättats om sin status som sådan och att övriga skyldigheter (inklusive att vidta åtgärder för motståndskraft) inträder tio månader efter samma underrättelse. SKR vill framhålla att detta kan medföra praktiska problem för kritiska verksamhetsutövare som lyder under upphandlingslagstiftningen. Att göra konkurrensutsatta upphandlingar enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling på en månad (alltså en upphandling som baserar sig på tidsfristen för den egna riskbedömningen) låter sig inte göras. SKR har förhoppningen att tillsynsmyndigheterna enligt lagen om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare kommer att ha förståelse för upphandlande myndigheters skyldigheter enligt annan lagstiftning som också baseras på EU-direktiv.

15.5.6 – 15.5.7 Ekonomiska konsekvenser för offentliga och enskilda kritiska verksamhetsutövare

Kommuner och regioner och deras bolag kommer att omfattas av den föreslagna lagstiftningens krav om de identifieras som kritiska verksamhetsutövare. Utredningen bedömer att kraven enligt lagstiftningen inte kan beskrivas som omfattande (sidan 301 mitten och sidan 303 näst sista stycket). Enligt SKR är det inte möjligt att dra en sådan slutsats innan tillsynsmyndigheternas och MSB:s föreskrifter om bland annat riskbedömning, åtgärder för motståndskraft och incidentrapportering har

meddelats. Utredningen anför, beträffande offentliga kritiska verksamhetsutövare, att det redan görs stora satsningar på områdena krisberedskap och totalförsvaret bland annat för att stärka motståndskraften (sidan 302 sista stycket) och bedömer att dessa kostnader bör finansieras inom befintlig budgetram i den mån de inte finansieras på annat sätt. SKR anser att statens finansiering av kommunsektorns behov för civil beredskap och civilt försvar är otillräcklig i förhållande till den av kommunsektorn uppfattade statliga ambitionsnivån.

Av artikel 10 i CER-direktivet framgår att medlemsstaterna ska stödja kritiska verksamhetsutövare för att stärka deras motståndskraft och att detta får innefatta tillhandahållandet av ekonomiska resurser om det är nödvändigt och motiverat av mål av allmänt intresse. SKR vill framhålla att det är avgörande för kommuners och regioners förmåga att bygga upp den civila beredskapen och det civila försvaret att staten tillhandahåller adekvata resurser.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet enligt bilaga 1.

SKR Styrelsen
2024-12-20

Reservation från Sverigedemokraterna

Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64) Vi anser att ...

Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till eget yrkande enligt följande:

Denna utredning fokuserar på att identifiera och skydda samhällsviktiga verksamheter genom att införa en tydligare och mer strukturerad ram. Syftet är att minska sårbarheter och stärka motståndskraften hos kritiska funktioner i samhället.

I det föreslagna yttrandet betonas att varje kommun kommer att behöva göra omprioriteringar inom befintlig verksamhet för att leva upp till de nya kraven. Dessutom kommer kostnaderna att variera beroende på verksamheternas storlek och komplexitet. Detta är något vi stödjer, men vi ser ett behov av att tydligare understryka dess betydelse.

Vi vill därför lyfta fram ett specifikt område som är av stor vikt att beakta i det fortsatta arbetet. Kommuner har en central roll i att upprätthålla samhällskritiska funktioner, men många står inför ekonomiska begränsningar som kan försvåra implementeringen av de nya kraven. Därför vill vi särskilt framhålla att staten bör skapa möjligheter för kommuner att ansöka om delfinansiering, vilket skulle underlätta införandet av direktivet och bidra till en mer enhetlig och effektiv implementering.

Vi yrkar därför att

Lägga till följande skrivelse i yttrandet under stycket 15.5.6-15.5.7 Ekonomiska konsekvenser för offentliga och enskilda kritisk verksamhetsutövare ”SKR anser även att staten till viss del bör bereda möjlighet för kommunerna att kunna ansöka om delfinansiering för införandet av direktivet.”